

Vrouwen van Rana

De behoeften en mogelijkheden van vrouwen in een Mossi-dorp in Boven-Volta. *Marion Rookhuizen*. Serie Vrouwen en Ontwikkeling, Boven-Volta. Redactie *Claudine Helleman*. Leiden, 1984.

Dit boek omvat een onderzoek van huishoudkundige Marion Rookhuizen in Boven-Volta (nu Burkina Faso), waarvan een tweede deel gericht op karitévruchten-productie en -verwerking getiteld "Karité, een kans voor vrouwen", nog gepubliceerd zal worden. Het is een van de reeks onderzoeken die in het kader van het onderzoeksproject "Vrouwen en Ontwikkeling" van de Rijksuniversiteit Leiden voor DGIS (Direktoraat Generaal Internationale Samenwerking) zijn verricht. Doel van deze onderzoeken is inzicht te verkrijgen in veranderende levensomstandigheden van vrouwen teneinde te komen tot beleidsaanbevelingen om de positie van vrouwen te verbeteren.

Het hier te bespreken onderzoek geeft een heldere beschrijving van het leven en werk van de vrouwen in het dorp Rana. Hierbij krijgen de verschillen tussen vrouwen in de verschillende levensfasen, van kindertijd tot weduwe en ouderdom, uitgebreid de aandacht. Duidelijk wordt hoe de voedselproductie en -distributie is geregeld en welke rol vrouwen en andere leden van het huishouden daarin spelen, en welke economische positie zij daaraan ontleenen.

De vrouwen hebben de primaire verantwoordelijkheid voor de eigen voedselvoorziening. Door veranderingen, zoals bevolkingsgroei, intensivering van grondgebruik, uitputting van de bodem, migratie, intrede van de geld-economie en afbrokkeling van traditionele gezagsstructuren, verslechteren de levensom-

standigheden, en worden de vrouwen in nog groter mate gedwongen in hun eigen onderhoud en dat van hun kinderen te voorzien. De toegang van vrouwen tot hulpbronnen neemt echter nauwelijks toe.

Mogelijkheden voor vrouwen om hun situatie te verbeteren, en aanbevelingen voor beleid om hen hierin bij te staan, zijn afgeleid van de analyse van de situatie en de door vrouwen gevoelde behoeften aan goede gezondheid, voldoende voedsel en voldoende inkomen. Deze mogelijkheden worden gezocht in verhoging van agrarische productie, verbetering en uitbreiding van economische activiteiten, vergroting van de afzet van hun produkten, taakverlichting, en verbetering van voedings- en gezondheidstoestand. Deze aanbevelingen zijn toepasbaar in een veel groter gebied dan het dorp van onderzoek, maar moeten van plaats tot plaats, afhankelijk van lokale omstandigheden en prioriteiten van vrouwen, uitgewerkt worden.

Naar mijn mening is dit een zeer bruikbare studie. Het bevat ongekend waardevol materiaal voor onze kennis en begrip van de lokale situatie in een deel van West-Afrika. Jammer is dat, ofschoon vanuit een bepaald kader gewerkt wordt, het achterliggende theoretische raamwerk niet expliciet wordt gemaakt. Verder vraag ik mij af hoe dit onderzoek in handen van beleidsmakers, onderzoekers en uitvoerders van Burkina Faso komt, aangezien dit boekje in het Nederlands en niet in het Frans is geschreven. Als dit nog niet gebeurd is, is het zeker belangrijk dat het alsnog vertaald wordt.

Lida Res